

Arbejdsgruppe Gunnar Berg
Christine Canals-Frau | Ivar Frounberg | Erik Kaltoft | Jens Rossel | Steen Skole

CVR 32630790

Bank Lån&Spar

Konto 0400 4014543886

Kontakt **Jens Rossel**

Tel +45 4086 2066 – mail@gunnarberg.dk

Vesterbrogade 127 B, 2., 1620 København V

Københavns Kommune
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Nyropsgade 7
1602 København V

Fredag 6. juni 2025

ANSØGNING om tilskud til koncerten

Musikalske Mindesværker i København

Sundby kirke - onsdag den 7. september 2025 kl. 15.

Københavns kommunes musikudvalg ansøges hermed om et tilskud til i samarbejde med Sundby Kirke at gennemføre en koncert i Sundby Kirke, Amagerbrogade 71, 2300 København med det unge københavnske klavertalent Ramez Mhaanna søndag den 7. september 2025 kl. 15:00.

Koncerten er en del af et samarbejdsprojekt med lokale musikforeninger, kirker, højskoler og andre kulturinstitutioner landet over med arbejdstitlen **Musikalske Mindesværker**. Anledningen til de 18 koncerter er 80-året for Danmarks befrielse, og formålet er at sætte fokus på flygtninge og musik i Danmark i 1945 og i dag - med Arbejdsgruppe Gunnar Berg som projektkoordinator.

Der søges om et tilskud på 10.000 kr.

Baggrund

Da befrielsesrusen i 1945 havde lagt sig, stod Danmark med en kvart million flygtninge over for en forpligtelse, som kom til at præge alle danskeres hverdag i flere år. Det begynder der nu at blive skrevet bøger om.

Koncertrækken er inspireret af den danske komponist og pianist Gunnar Bergs (1909-1989) koncerter for ikke-tyske flygtninge i Jylland i august-september 1945 og hans musikarbejde med de tyske flygtninge i Flygtningelejren Kløvermarken under den legendariske musikpædagog Carl Maria Saverys (1897-1969) ledelse som konsulent under Flygtningeadministrationens Oplysningsvirksomhed.

Gunnar Bergs unikke breve til sin klaverlærer Elisabeth Jürgens i København om sine koncerter er uvurderlige dokumenter om disse års Danmark med flygtninge. Brevsamlingen indeholder også et håndskrevet brev, skrevet på flydende dansk, til Gunnar Berg fra en tysk flygtning efter at være blevet

"hjemsendt" til Karlsruhe. Brevene vil for første gang blive offentliggjort i forbindelse med koncertrækken.

Sundby Kirke er valgt som koncertsted i København på grund af dens placering tæt ved Kløvermarken. Koncerten har en mangesidet kulturhistorisk profil, som lægger op til mere end afholdelse af en koncert. Vi er derfor i kontakt med Sundby Bibliotek, Sundby Lokalhistoriske Forening og Arkiv, Ældresagen på Amager og Røde Kors om et samarbejde om aktiviteter, der sætter fokus på Kløvermarken og dens historie som flygtningelejr.

Arbejdsgruppe Gunnar Berg er projektets overordnede koordinator med ansvar for projektets samlede økonomi med et budget på i alt 403.000 kr.

Det er Arbejdsgruppens håb, at koncerterne og de supplerende aktiviteter omkring koncerterne samlet set vil sætte sig som oplevelsesmæssige erindringsspor, men at de også vil bidrage til at skabe en større historisk viden om Danmark og danskerne efter befrielsen med et internationalt ansvar for så mange med flygtningestatus. Det er vores opfattelse, at koncerten og de supplerende aktiviteter harmonerer med og understøtter Musikudvalgets arbejde med at fremme København som musikby, og vi håber, at udvalget finder projektet støtteværdigt til helt eller delvis bevilling af det ansøgte beløb.

Skulle der være spørgsmål at stille til ansøgningen eller behov for yderligere oplysninger, står undertegnede til rådighed.

A handwritten signature in blue ink that reads "Jens Rossel".

Jens Rossel
Formand

PROJEKT

Musikalske mindesmærker

Musikalske mindesmærker er titlen på en koncertrække, der i efteråret 2025 i 80-året for Danmarks befrielse arrangeres af danske musikforeninger, højskoler, kirker og kulturelle institutioner med det formål at sætte fokus på musik og mennesker på flugt i Danmark i 1945 og i dag. Hver af de planlagte koncerter er et mindesmærke, der rejses af en lokal arrangør i samarbejde med flest mulige medarrangører og Røde Kors og med Arbejdsgruppe Gunnar Berg v. Jens Rossel som projektkoordinator og økonomiansvarlig.

Baggrund

Mennesker på flugt er et uomtvisteligt vilkår, der til alle tider har krævet og kræver menneskers omsorg. Mennesker på flugt er en grundfortælling i europæisk kulturhistorie, og den seneste rapport fra FN's flygtningeorganisation, UNHCR, viser, at 120 millioner mennesker i øjeblikket er tvunget på flugt, hvilket inden for et år er en stigning på seks millioner. Tallet omfatter både flygtninge, asylansøgere og internt fordrevne.

I løbet af foråret 1945 kom over en kvart million flygtninge til Danmark. Den tyske besættelsesmagt havde ansvaret og beslaglagde skoler, højskoler, forsamlingshuse, hoteller, fabrikker og sportshaller for at huse dem. Efter befrielsen overgik ansvaret til de danske myndigheder, som oprettede særlige lejre, den største var Kløvermarken på Amager og Oksbøl i Sydvestjylland. Blandt flygtningene var godt 30.000 af ikke-tysk herkomst, som under Dansk Røde Kors havde lempeligere opholdsvilkår end de tyske flygtninge og blev indkvarteret rundt omkring i landet.

Koncertrækken er inspireret af den legendariske musikpædagog Carl Maria Saverys (1897–1969) arbejde med de tyske flygtninge som konsulent under Flygtningeadministrationens Oplysningsvirksomhed og af komponisten Gunnar Berge (1909-1989) koncerter i de ikke-tyske flygtningelejre i Jylland i efteråret 1945, som er dokumenteret i breve, der opbevares på Det Kongelige Bibliotek i København.

Musikalske mindesmærker er

- En koncertrække på 18 koncerter; flere kan komme til.
- Et musikalsk mindesmærke for 80-året for befrielsen, hvor Danmark blev internationalt forpligtet til at håndtere et meget stort antal flygtninge, såvel tyske som ikke-tyske flygtninge.
- En påmindelse om mennesker på flugt som et uomtvisteligt vilkår, der til alle tider har krævet og kræver menneskers omsorg. Også i dag!
- Et samarbejdsprojekt med Dansk Røde Kors, der aktivt vil sikre, at flygtninge bliver inviteret til koncerterne.
- Et samarbejdsprojekt mellem lokale musikforeninger, kirker, højskoler og andre kulturinstitutioner i Danmark, der kan indebære alt fra supplerende foredrag,

sognearrangementer, sangaftener og visning af Martin Zandvliets film "Under sandet" og Anders Walters "Når befrielsen kommer".

- Et samarbejdsprojekt med lokalhistoriske foreninger og arkiver i Danmark.

Dansk Røde Kors

Som nævnt blev forvaltningen af de ikke-tyske flygtningelejre i Danmark efter befrielsen lagt under Dansk Røde Kors, som har erklæret sig villig til at samarbejde om realiseringen af koncertrækken og bakke op om og aktivt deltage i de initiativer, projektet fører til. Dansk Røde Kors vil således også drage omsorg for, at der bliver inviteret flygtninge til koncerterne. Indsamling ved koncerterne vil tilfalde Dansk Røde Kors. Link til en reportagefilm om Dansk Røde Kors fra 1949 -

<https://www.danmarkpaafilm.dk/film/en-reportagefilm-om-dansk-roede-kors>.

Koncertrækken og dens organisering

Pianisten **Ramez Mhaanna** er koncertrækkens solist. Allerede mens han studerede hos Amalie Mallings på Det Kgl. Danske Musikkonservatoriums solistklasse og havde han en betydelig karriere som pianist, og hans debut i 2022 fra konservatoriets solistklasse var sensationel. Som komponist har han senest fejret triumf med sin musik til Det Kgl. Teaters opsætning af *Jeppe på Bjerget*, der gik for fulde huse, og på Østerbro Kammermusikfestival 2025 uropfører Esbjerg Ensemble hans seneste komposition *Arabeske*. Med sin personlige baggrund vil han bibringe projektet en personlig tyngde - <https://www.ramezmhaanna.com>.

Hver af de 18 koncerter har en lokal arrangør eller producent, som sikrer, at koncerten gennemføres på bedst mulig måde i forhold til reservation af koncertlokale, flygelstemning, billetsalg og lokalt informationsarbejde. Den lokale arrangør er desuden kontaktperson for det lokale Røde Kors og medkoordinator i forbindelse med etablering af og koordinering af lokale samarbejdsrelationer om supplerende temarelevante aktiviteter som foredrag, fortælle- og debatarrangementer, aviskronikker, filmforevisninger mm. Det tilstræbes, at flest mulige koncerter gennemføres i samarbejde med lokale musikskoler, hvis lærere og elever opfordres til at indstudere musik af de programsatte komponister, som f.eks. Gunnar Bergs klavervariationer over en litauisk folkesang, som han i 1945 fik præsenteret af litauiske flygtninge. Arbejdsgruppe Gunnar Berg er projektets overordnede koordinator med ansvar for projektets samlede økonomi.

Aftalte koncerter (Rødt markerer, at den økonomiske status pr. d.d. har sikret gennemførelse)

- **Aabenraa – torsdag 4. september kl. 19:30**
Aabenraa Musikskole. Koncerten er et bidrag til Musikkens År og Musikskolens 60-års jubilæum
- **Kolding – fredag 5. september kl. 19:30**
Nicolai Kultur i samarbejde med Museum Kolding
- **Horsens – lørdag 6. september kl. 11**
Vor Frelsers Kirke

- **Sundby – søndag 7. september kl. 15**
Sundby kirke
- **Skjern – søndag 14. september kl. 16:00**
Kramp Scenen, Ringkøbing Skjern Kulturcenter. Arr. Skjern-Tarm Musikforening
- **Thisted – mandag 15. september kl. 19:30**
Teatersalen. Arr. Kulturelt Samråd, Foreningen Norden Thisted, Museum Thy og Historisk Samfund Thy, Thisted Teaterkreds og Thisted Musikskole i samarbejde med Beredskabsstyrelsen Nordjylland
- **Holstebro – tirsdag 16. september kl. 19:30**
Holstebro Musikskole
- **Fredericia – onsdag 17. september kl. 19:00**
Christianskirken i samarbejde med Fredericia Musikforening og Grænseforeningen Fredericia-Middelfart
- **Rødovre – tirsdag 7. oktober kl. 19:30**
Rødovre kirke
- **Christiansfeld – tirsdag 21. oktober kl. 19:30**
Tyrstrup kirke i samarbejde med Klassisk Christiansfeld og Haderslev Musikforening
- **Silkeborg – onsdag 22. oktober kl. 19:30**
Silkeborg Bad i samarbejde med Silkeborg Classics
- **Ryslinge højskole og Musik på Midtfyn – torsdag 23. oktober kl. 19:30**
Ryslinge højskole i samarbejde med Musik på Midtfyn, Helnæs Kultur og Musikforening, Ringe Bibliotek og Faaborg-Midtfyn Musikskole.
- **RY – onsdag 29. oktober kl. 19:30**
Gnisten/Musikværket Ry i samarbejde med lokale foreninger.
- **??? – torsdag 30. oktober kl. 19:30**
ledig
- **Rønshoved – fredag 31. oktober kl. 19:30**
Rønshoved højskole
- **Sønderborg Slot – lørdag 1. november kl. 16**
Sønderborg Musikforening i samarbejde med Café-Sang og Det Sønderjyske Sangcenter.
- **Museet Flugt – søndag 2. november kl. 14**
Vardemuseerne og Varde Museumsforening
- **Holte gl. Kirke – under planlægning**
- **Den Internationale Højskole i Helsingør – afventer dato**
I samarbejde med Kulturværftet, Toldkammeret, Domkirken, Elsinore 2032

Koncertprogrammet

Koncertprogrammet vil være attraktivt for den musikinteresserede koncertgænger i almindelighed, men det vil også reflektere over og udgøre en historisk fortælling, idet programmet vil bestå af musik af komponister med flygtningenes nationaliteter og af komponister med egne erfaringer som og med flygtninge som tyske Beethoven, polske Chopin, ungarske Bartók og af Gunnar Berg. Musikken vil

udtrykke og omfavne den komplekse følelsesverden af sorg og tab, fortvivelse og håb som en del af flygtninges hverdag.

Til hver koncert vil der være en introduktion med deltagelse af repræsentanter for Røde Kors og den lokale koncertarrangør. Til hver koncert vil der være et trykt koncertprogram med omtale af musikken.

Livestream og videodokumentation

Arbejdsgruppen er i kontakt med DR P2, som forventes at transmittere en af koncerterne, ligesom en anden af koncerterne vil blive live streamet og bevaret på YouTube som dokumentation – med link til at kunne donere et beløb til Dansk Røde Kors.

Bogværker om flygtninge i Danmark

Baltere udgjorde en stor gruppe af flygtninge, som Gunnar Berg fik nærmere kontakt med. Et enkelt af hans klaverværker er baseret på variationer over en litauisk folkesang daina, som han blev præsenteret for af litauiske flygtninge. På den baggrund får Gunnar Bergs breve også dokumentarisk betydning i **Thomas Græsbøll Svaneborg** og **Brian Traantoft Rasmussens** bogværk **Flugten fra Stalin** om de baltiske flygtninge i Danmark, der med støtte fra Jyllands-Postens Fond udkommer på Gads Forlag i foråret 2025 – ISBN: 978-87-12-07747-3.

Nævnes skal også professor emeritus, dr.theol. **Martin Schwarz Lausten**, som arbejder på en bog med arbejdstitlen **Folkekirken og de tyske flygtninge i Danmark 1945-1949** med udgangspunkt i det store og hidtil upåagtede arkiv, som daværende "Kirketjeneste" under Statens flygtningeadministration efterlod i Rigsarkivet; arbejdet med bogen forventes færdig i slutningen af 2025 og udgivet i 2026.

Forbigås skal bestemt heller ikke **Morten Baarvig Thomsen**, der studerer historie i Odense og skriver på en afhandling om de ikke-tyske flygtninge i Danmark.

Økonomi

Projektet koordineres af Arbejdsgruppe Gunnar Berg (CVR 32630790), som også er ansvarlig for projektets økonomi. Det samlede projektbudget er baseret på afholdelse af 18 koncerter.

Musikerhonorarer, koncertudgifter, herunder flygelsstemninger og flygelleje, brevpublikation, rejser og overnatninger mm. er estimeret til et samlet beløb på 403.000 kr. Beløbet vil løbende blive justeret i takt med indgåelse af konkrete aftaler.

Afsluttende ønske og håb

Det er Arbejdsgruppens ønske og håb, at koncerterne og de supplerende aktiviteter omkring koncerterne samlet set vil sætte sig som oplevelsesmæssige erindringsspor, men også at de vil bidrage til at skabe en større historisk viden om Danmark og danskerne efter befrielsen med et internationalt ansvar for så mange med flygtningestatus. Historiefortællerne har naturligt fokuseret mere på befrielsen end på hverdagen efter befrielsen med flygtninge - tyske som ikke-tyske. De mange

hengemte arkivalier herom skal frem i lyset og blive en del af et samlet billede af Danmark og danskeres liv med flygtninge, dengang og nu - med en særlig vinkel på den rolle, som musik spiller for flygtninge.

København den 4. juni 2025

Jens Rossel